

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2014. gada 17. aprīlī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Aija Branta, tiesneši Gunārs Kusiņš un Sanita Osipova,
kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk –
Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu
(pieteikums Nr. 52/2014),

k o n s t a t ē j a:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu izvērtēt Ministru kabineta 2008. gada 22. janvāra noteikumu Nr. 32 „Prostitūcijas ierobežošanas noteikumi” (turpmāk – Prostitūcijas ierobežošanas noteikumi) 2., 6. un 12. punkta (turpmāk – apstrīdētās normas) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantam.

2. Apstrīdētās normas nosaka:

„2. Ar prostitūciju aizliegts nodarboties nepilngadīgai personai un personai, kurai nav veselības kartes. Veselības karti (pielikums) personai, kas nodarbojas ar prostitūciju (turpmāk – persona), pēc pirmreizējās veselības pārbaudes izsniedz dermatologs, venerologs. Veselības karti, kas noformēta grāmatiņas veidā (izmērs 10 cm x 10 cm), ārstniecības iestādēm un ārstniecības personām izsniedz Veselības ekonomikas centrs.
[.]

6. Personām aizliegts apvienoties grupās, lai piedāvātu un sniegtu seksuālos pakalpojumus par maksu, kā arī pieņemtu pasūtījumus seksuālo pakalpojumu sniegšanai par maksu. [.]

12. Ir aizliegta jebkura trešās personas darbība, kas veicina prostitūciju.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu prasījums izvērtēt Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu un 19.² panta pirmo daļu pieteikumu var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Šīs normas prasa, lai pastāvētu pamatota iespējamība, ka apstrīdētā norma aizskar pieteikuma iesniedzēju.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir saņēmis Prostitūcijas ierobežošanas noteikumu 2. punktā minēto veselības karti un viņam ir tiesības nodarboties ar prostitūciju. Līdz ar to pastāv pamatota iespējamība, ka apstrīdētās normas aizskar Pieteikuma iesniedzēju un viņš ir tiesīgs iesniegt pieteikumu.

6. Pieteikums iesniegts kā konstitucionālā sūdzība, līdz ar to tam jāatbilst arī citām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā.

6.1. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sūdzība augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai, sūdzība vai prasības pieteikums vispārējās jurisdikcijas tiesai u.c.) vai arī tādu nav. Savukārt saskaņā ar šā panta ceturto daļu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pēdējās institūcijas nolēmuma

spēkā stāšanās vai no pamattiesību aizskārums brīža, ja nav iespēju aizstāvēt pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētās normas radot Pieteikuma iesniedzēja tiesību potenciālu aizskārums, un šo normu neievērošana varot novest pie administratīvās vai kriminālatbildības, tas ir, nelabvēlīgām sekām, kas radītu Pieteikuma iesniedzējam būtisku kaitējumu. Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, viņam nav iespēju aizsargāt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem un nav nosakāms arī datums, no kura skaitāms termiņš pieteikuma iesniegšanai.

Tādējādi pieteikums par Prostitūcijas ierobežošanas noteikumu 6. un 12. punkta atbilstību Satversmes 91. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās un ceturtais daļas prasībām.

Par Prostitūcijas ierobežošanas noteikumu 2. punkta radītā Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību iespējamā aizskārums rašanās brīdi uzskatāms 2012. gada 16. maijs, kad Pieteikuma iesniedzējs saņēma šajā normā minēto veselības karti.

Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs nav ievērojis Satversmes tiesas likumā noteikto termiņu pieteikuma iesniegšanai un pieteikums par Prostitūcijas ierobežošanas noteikumu 2. punkta atbilstību Satversmes 91. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas prasībām.

6.2. No Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta un 19.² panta sestās daļas 1. punkta izriet, ka pieteikumā nepieciešams juridiski pamatot katras apstrīdētās normas neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. pantam. Tas nosaka: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.”

Satversmes tiesa, interpretējot Satversmes 91. pantu, atzinusi, ka tajā ir ietverti divi savstarpēji cieši saistīti, bet tomēr dažādi principi: vienlīdzības princips – pirmajā teikumā, un diskriminācijas aizlieguma princips – otrajā teikumā (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9. punktu*).

6.2.1. Izvērtējot kādas normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, nepieciešams noskaidrot, pirmkārt, vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; otrkārt, vai apstrīdētā norma

paredz atšķirīgu attieksmi; treškārt, vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka vienādos un salīdzināmos apstākļos atrodas personas, kas nodarbojas ar prostitūciju, kā arī personas, kas veic cita veida saimniecisko darbību. Tāpat pieteikumā minēts, ka apstrīdētajām normām ir leģitīms mērķis, taču tās nesamērīgi ierobežo personas pamattiesības.

Prostitūcijas ierobežošanas noteikumi izdoti, pamatojoties uz Krimināllikuma pārejas noteikumu 3. punkta 2. apakšpunktu. Saskaņā ar šo noteikumu 1. punktu tie nosaka kārtību, kādā ierobežojama prostitūcija. Tādējādi šie noteikumi paredz papildu prasības saimnieciskās darbības veicējiem, kas izvēlējušies nodarboties ar šādu pakalpojumu sniegšanu. Līdz ar to pieteikumā nav pamatots, kāpēc minētās personu grupas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos.

6.2.2. Savukārt Satversmes 91. panta otrajā teikumā nostiprinātā diskriminācijas aizlieguma principa būtība ir šāda: novērst iespēju, ka demokrātiskā un tiesiskā valstī, pamatojoties uz kādu nepieļaujamu kritēriju, tiktu ierobežotas personas pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9.3. punktu*).

Pieteikumā nav pamatots tas, ka apstrīdētās normas, pamatojoties uz kādu nepieļaujamu kritēriju, būtu ierobežojušas Satversmes 91. pantā paredzētās Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

6.2.3. Pamattiesību aizskārums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma rada vai var radīt nelabvēlīgas sekas pieteikuma iesniedzējam. No minētā izriet, ka ir jāpastāv cēloņsakarībai starp pieteikumā apstrīdēto normu un personai radīto pamattiesību aizskārumu. Turklāt pamattiesību aizskārumam jābūt reālam un persona var vērsties Satversmes tiesā vienīgi savu pamattiesību aizskāruma gadījumā, nevis ar *actio popularis* (sūdzību vispārības labā).

Satversmes tiesas praksē ir pausta arī atziņa, ka pamattiesību aizskārums var būt arī nākotnē sagaidāms vai potenciāls (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas*

2.4. punktu). Proti, potenciāls, kā arī nākotnē gaidāms aizskārums nozīmē to, ka pastāv pamatota un ticama iespējamība, ka apstrīdētās normas piemērošana varētu radīt nelabvēlīgas sekas konstitucionālās sūdzības iesniedzējam. Vērtējot personas tiesību ierobežojumu, jāņem vērā gan risks, ka šis ierobežojums nenovēršami skars konkrēto personu, gan arī iespējamais personas tiesisko interešu aizskārums (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12.1. punktu un 2010. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. 2009-111-01 10. punktu*). Vienlaikus Satversmes tiesa ir norādījusi, ka tiesību normā ietverts aizliegums vai imperatīva prasība nav pietiekams pamats, lai uzskatītu, ka pamattiesību aizskārums potenciāli radīsies nākotnē, un atzītu personai tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību. Potenciāls pamattiesību aizskārums var būt pamats lietas ierosināšanai un izskatīšanai pēc būtības tikai tādos gadījumos, kad likumā paredzētās nelabvēlīgās sekas, kas personai iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu. Satversmes tiesa vai Satversmes tiesas kolēģija katrā individuālā gadījumā konstatē šāda aizskāruma esamību un noskaidro, vai ir pamats ierosināt lietu un pēc būtības izvērtēt personas prasījumu. Turklāt personas subjektīvais viedoklis nav pietiekams pamats pamattiesību aizskāruma konstatēšanai (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.3 un 23.2. punktu*).

Pieteikumā minēts, ka Pieteikuma iesniedzējs saņēmis piedāvājumu īrēt kopīgas telpas pakalpojumu sniegšanai, kas varot radīt Prostitūcijas ierobežošanas noteikumu 6. punkta pārkāpumu. Savukārt prostitūcijas kā saimnieciskās darbības veida kopējo funkciju deleģējumu trešajām personām saimnieciskās darbības organizēšanas nolūkos varot uzskatīt par šo noteikumu 12. punkta pārkāpumu. Tomēr pieteikumā nav pamatots, kāda Pieteikuma iesniedzēja konkrēta rīcība varētu novest pie minētajām sekām. Proti, pieteikumā nav sniegts pamatojums, kādā veidā katra apstrīdētā norma aizskar tieši Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības, nevis kā šīs normas abstrakti varētu aizskart jebkuras personas tiesības, kas nodarbojas ar prostitūciju.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta un 19.² panta sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

n o l ē m a:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 52/2014).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas

1. kolēģijas priekšsēdētāja

A. Branta